

OVER DE VERHEFFING VAN PLANETEN (esoterische achtergronden)

Lezing gehouden door Bert Esser voor de Stichting Werkgemeenschap van Astrologen op 1 april 1995 te Amersfoort.

Inleiding

Wat ik u vandaag aan wil bieden is geen hapklare cursus duiding Astrologie. Goed beschouwd is het zelfs geen horoscopie, maar een uitstapje naar hetgeen we met een ernstig misbruikt woord "ESOTERIE" plegen te noemen. Dit van oorsprong Griekse woord zegt ons dat het hierbij gaat om het onzichtbare inwezenlijke der dingen, in tegenstelling tot de exoterie die de uiterlijke vormkant bekijkt. Het onderwerp van vandaag behelst in feite "kosmische principes met eeuwigheidswaarde, welke in aardse symbolen zijn neergelegd."

Door de verheffing der planeten onder de loep te nemen, dwingen we ons zelf om het essentiële van de planeet- en tekenkarakters te doorgronden, en ook te begrijpen wat dat in onszelf betekent.

De verheffing of exaltatie is op zichzelf al iets wat veel in astrologische kringen bestudeerd en bediscussieerd is, en waar het laatste woord vermoedelijk nog niet over gezegd is. In het kort komt de verheffing hier op neer dat een bepaalde planeet-teken-combinatie beide fenomenen als het ware op een hoger plan brengt, of boven zichzelf uittilt. Het zodiakteken is immers een abstracte en constante kosmische hoedanigheid, terwijl de corresponderende planeet het werkzame dynamische orgaan daarvan symboliseert. Doch hierover aanstonds nog méér.

Het mooie is evenwel dat dit verschijnsel universeel is, en niet slechts tot de astrologie beperkt blijft. Laten we eens te rade gaan bij de muziek.

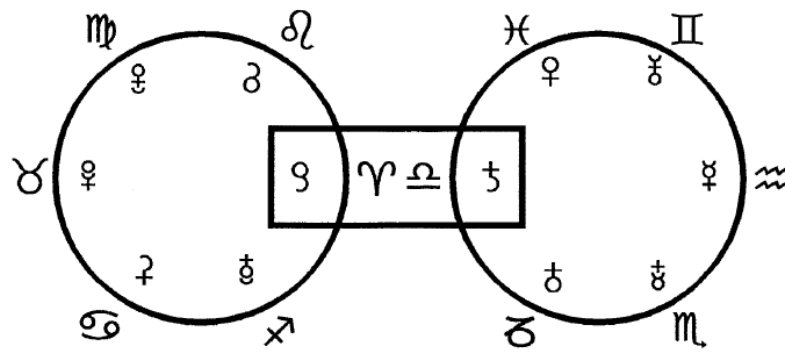
Als ik op de piano een bepaalde toon aansla, hoor ik een zekere frequentie. Houd ik echter voorzichtig en geluidloos de pianotoets alleen maar ingedrukt, terwijl ik een andere toon (bijvoorbeeld een kwint hoger) wel aansla, dan trilt die lagere (wat zwakker) ook mee, mits hun frequenties nauw verwant zijn. Men kan zelfs vaak het hoger octaaf horen. Het bovenliggend octaaf klinkt dan hetzelfde als de eerst genoemde noot maar hoger, en in het dubbel aantal trillingen. Deze vorm van resonantie is vergelijkbaar met de verheffing der planeten, en ik ben er zeker van dat dit ook op andere gebieden waar te nemen is. In de homeopathie schijnt het effect van de hogere potenties ten aanzien van het type mens (hoge of lage frequenties) ten dele hierop te berusten.

Resumerend zou ik willen zeggen dat planeet in teken naar de kwaliteit verheft, en planeet in sector naar de omstandigheden. Planeet in sector, (wat we accidentele verheffing hebben leren noemen,) wil dus eigenlijk zeggen dat de planeetkracht zulke optimale omstandigheden treft dat hij in de objectiviteit alles boven zichzelf uittilt.

We gaan aanstonds een paar voorbeeld uitwerken van verheffing der planeten, maar omwille van de tijd en de overzichtelijkheid heb ik mij beperkt tot de volgende zes:

1. Jupiter in Cancer
2. Venus in Vissen
3. Saturnus in Libra
4. Zon in Aries
5. Hermes in Aquarius
6. Uranus in Scorpio

Toch moet ik eerst nog wat anders aan U kwijt met betrekking tot die verheffing der planeten.

Tijdens het schrijven van het boek *Astrologie* voerden de heren Cosman en Bakker intensief discussie over een vraag die was ontstaan, toen een van hen ontdekte dat je de verheffing der planeten in twee groepen kon verdelen, en wel als volgt: de Zon staat in verheffing in Aries. Neem de planeet die bij Aries hoort en zet die ook weer in verheffing. Pluto staat weer in verheffing in Sagittarius. Zet Jupiter ook weer in verheffing en ga zo door tot het kringetje rond is bij Zon in Aries. Dan zal blijken dat je er zes gemist hebt. Die andere zes vormen namelijk ook een eigen kringetje. Je kunt beginnen met Saturnus in Libra, maar evengoed verderop in het cirkeltje, b.v. Venus in Vissen. De vraag was echter: waarom deze verdeling in twee groepen, en wat zit er achter? Het antwoord is destijds niet gekomen, tot ik mij realiseerde wat het antwoord wèl was, terwijl ik mij verdiepte in de materie van de verheffing der planeten. De oplossing is vrij eenvoudig, je moet hem maar net toevallig zien.

Over de twee groepen van zes zijn de hoofdtokens, de vaste tokens en de bewegelijke tokens keurig gelijkmatig verdeeld, dat wil zeggen twee van ieder per groep. Ga je echter kijken hoe die twee groepen zich per planeet met elkaar verhouden, dan ontdek je dat er in iedere groep slechts één planeet is die een logische relatie heeft met één uit de andere. Dat blijken Zon en Saturnus te zijn, die zijn elkaars polariteiten. De anderen hebben niet zo'n dergelijke verhouding. Zon en Saturnus echter vormen zowel als planeet als qua teken van verheffing een polariteit. Het verband tussen de twee groepjes wordt dus door Zon en Saturnus onderhouden als elkaars tegendelen. Dan kunnen we de vraag stellen wat de betekenis hiervan is. Wel, als de Zon zijn eigen verbindt met de andere via de polariteit van Saturnus, dan wil dat zeggen dat de ene groep (die van de Zon) de Levenskant in de kosmos vertegenwoordigt, terwijl de groep van Saturnus de Vormkant vertegenwoordigt. De Zon is de stabiliteit van het spiritueel bewustzijn, en Saturnus de stabiliteit van het stoffelijk bewustzijn. Vervolgens kunnen we ons afvragen wat het voor nut heeft dit te weten? De volgende gevolgtrekking is een voorzichtige speculatie. De groep Zon, Pluto, Jupiter, Demeter, Persephone en Vulcanus zouden zich in verheffing het best doen gelden in de levenskant van het geopenbaarde bestaan, de andere zes juist aan de Vormkant. Anders gezegd: de eerste groep werkt in verheffing primair uit op geestelijk gebied, de andere groep op materieel terrein. Ik heb helaas niet de tijd gehad dit degelijk te onderzoeken, maar ik beveel u dit experiment gaarne aan in Uw eigen praktijk. Nu ga ik dan over naar de bespreking van de eerste planeet in verheffing, en dat is Jupiter.

1. JUPITER in VERHEFFING in CANCER

Jupiter is een Ich-planeet, en behoort tot de instincten. Daarom moeten we het niet meteen al te hoog gaan zoeken, met die verheffing. Aan de ene kant hebben we Jupiter als stimulansfactor van expansie, groei en richting geven, anderzijds hebben we het teken Cancer als het oermatrijs van alle vormen, het reservaat der archetypen. Het is niet voor niets dat men voor dit teken een schaaldier gekozen heeft. Want de schaal omhult het binnenste. Hij staat tussen het innerlijke en de omgeving in, en vormt het contact tussen deze beiden. Evenals de persoonlijkheid, de ziel het contact onderhoudt tussen de geest en de tastbare werkelijkheid. Zo zien we in het oude Egypte voor Cancer de heilige kever genoemd. De kever die al wat hem dierbaar is bewaart door het in te hullen en te verstoppert voor de toekomst. Het Egyptische woord "Kephera" betekent zowel kever alsook "worden" in de zin van weer worden. In het oude Egypte was Kephera de oergod der materie, die in zijn binnenste de geest van het leven bevatte, gereed om in een nieuw bestaan over te gaan. De Kephera die als Scarabee in de graven werd meegegeven was het symbool van de wederopstanding van de mens als herscheppend vermogen. Cancer is hier de oceaan waarin het aardse leven biologisch een aanvang nam. Jupiter is de drang tot geopenbaard bestaan als wijsheid en stuwende kracht.

De vraag van vandaag is nu: hoe werkt de een uit samen met de ander, Jupiter in Cancer? Jupiter wil niet alleen opvoeden, maar ook het groeiproces van duisternis naar het licht brengen. Dus van aardse wijsheid naar geestelijk inzicht. Omdat in Cancer in feite alle beschikbare mogelijkheden voor het grijpen liggen, en alleen aangeraakt hoeven te worden, is er geen kracht die het kosmisch begrip Cancer zo goed kan activeren als Jupiter. Cancer als waterteken verlangt feitelijk naar het wezen der dingen en heeft geen behoefte aan de vorm, maar tracht het via zijn eigen natuur te herkennen en doet dat als emotie. Jupiter betreft er de levensgeest, de gedachte uit, en zo staat het wezen boven de vorm. Jupiter geeft richting in de chaos.

We kunnen Cancer ook beschouwen als de ruimte, en Jupiter heeft als expansiedrang juist die ruimte nodig. Het mooiste voorbeeld hiervan is de muziek. Cancer staat voor geluid en muziek. Om echt geluid te vormen kan Cancer Jupiter (de geluidsterkte) niet missen. Alle andere faculteiten van de muziek (snelheid, melodie, samenklank, ritme) kunnen eventueel wél gemist worden, maar heeft het geluid geen sterkte (amplitude= Jupiter) dan komt het niet tot manifestatie. De muziek is dus in Cancer eeuwig latent aanwezig, maar heeft Jupiter nodig om tot waarneembare trilling te komen.

Dan gaan we naar een ander terrein van de planeet Jupiter: de religie. De Amerikaanse antropoloog Joseph Campbell laat ons zien hoe een diep besef van de eenheid die achter de wereldmythologieën schuilt, de gewone godsdienst (Jupiter) uitheft boven een gemiddelde kijk van de mens in zijn verhouding tot de Schepper. De mythologie (Cancer) als verleden, wordt als zodanig in ons belevendigd door het synthetiserend vermogen van Jupiter. Deze planeet brengt de grondgedachte naar voren uit de veelheid van mythische beelden, en stijgt als idee boven de herder met zijn schaapjes uit. Daarom wordt Jupiter vaak het socio-religieus instinct genoemd omdat hij als planeetkracht een bepaald Godsbeeld helpt vormen, en het bijbehorend Archetype in ons activeert (Cancer). Alles natuurlijk afhankelijk van de individuele plaatsing in teken en sector. Hoe vormt Jupiter een Godsbeeld in ons, zal men zeggen? Hij doet dat via een groepsethiek die een voortbrengsel is van de oude primitieve filosofie der natuur-verbonden oermens. Deze oude voorvader van ons beleefde de natuur als "participation mystique" en was één onafscheidelijk deel van zijn omgeving. Dit is de werking van Neptunus in ons, het spiegelbeeld van Jupiter. Maar Jupiter brengt deze beleving tot een voorstelling. De ethiek van Jupiter is dus in de grond van de zaak een soort compromis voor het benoemen van het onzegbare. Daarom stijgt het Godsbeeld, dus de religie, nooit boven de natuurlijke staat van de mens uit. Iedere andere transcendente voorstelling van het onzegbare hoort bij Neptunus of Hermes. Zetten we Jupiter nu in Cancer, dus in verheffing, dan heeft de ethiek geen vast omschreven vorm of beperking, en mogen we spreken van het vrije Godsbeeld, of van de religie die geen instituut of dogma's nodig heeft, en in zekere zin dus het transcendente dicht nadert, omdat God hier in alles en overal is. God is hier als de eeuwig veranderende zee. Jupiter in Capricornus, dus in val, heeft de behoefte om de Godsvoorstelling vast te metselen in een Kerk met geboden en verboden. In dit geval fungeert Jupiter natuurgetrouw als groeps- en als religieus instinct. Als ik zondig tegen de regels van de Kerk, wordt God boos op mij.

Samenvattend zou ik willen zeggen dat we de verheffing van een planeet moeten zien als de optimale kans tot creativiteit binnen zijn natuurlijk vermogen. Hij is dan in staat de hoogste ordening aan te brengen. Staat een planeet in zijn eigen teken (hetgeen we "sterk" noemen), dan doet hij niet meer en niet minder dan in zijn eigen aard verankerd ligt, want dan is hij het dynamisch principe van zijn eigen kosmische achtergrond, het Zodiakteken. De exaltatie brengt hem echter naar een hoger vlak.

Tot slot nog de combinatie Jupiter-Cancer binnen het voltrekken van de biologische evolutie in de vele miljoenen jaren op deze planeet aarde. Wanneer wij die evolutie nagaan, dan staat tussen alle ideeën hieromtrent één ding vast, en dat is dat het leven zich in eindeloze hoeveelheden van vormen presenteerde. Doch alleen die soorten wisten te overleven die zich via hun speciale eigenschappen wisten aan te passen (Charles Darwin) De overvloed van die diverse uitingen van leven komt uit het reservaat van Cancer. De aanpassing en groei is van Jupiter. En zo kon Jupiter ook richting geven in de chaos van Cancer door een lijn te ontwikkelen die uiteindelijk naar het leven moest leiden zoals we dat thans kennen. De mens is wellicht niet het eindpunt van de Schepping, maar wel de voorlopige bekroning van een proces dat voerde van kristal via plant over het dier naar de mens als redelijk wezen. Dat komt door de stuwende richting van Jupiter, die Cancer als voedingsbodem vond, en daarbinnen een idee volgde.

We weten dat Jupiter ook geestelijke groei bevordert. En wanneer Jupiter in Cancer staat wordt die groei optimaal mogelijk gemaakt omdat Jupiter hier gebruik maakt van het onderbewustzijn (Cancer), waar onder meer de archetypen liggen opgeslagen. We kunnen dit gerust vergelijken met het biologisch leven dat in de oceaan ontstond, waar alle noodzakelijke voedingsstoffen tot groei aanwezig waren. Maar het mooiste voorbeeld van Jupiter in Cancer is en blijft het groeiende, het uitdijende embryo in de moederschoot. Bij de geboorte neemt de Zon het werk van Jupiter over. Jupiter wordt verondersteld ons uiteindelijk naar bewustzijn (Zon) te voeren. En nu zal u hopelijk gebleken zijn dat zijn plaatsing in Cancer hem daar in de hoogste mate de kans toe biedt. Nu gaan we verder met Venus in Vissen.

2. VENUS in VISSSEN

Zoals we weten behoort de planeet Venus tot het Es, en werkt ordenend op het geestelijk vlak van de mens. Terwijl Venus het vermogen tot verbinding op voet van wederzijdse gelijkwaardigheid vertegenwoordigt, dat wil zeggen de kracht tot integratie en overbrugging van tegenstellingen, is haar stand in Vissen optimaal om de volgende reden: Een waarachtige Venus veronderstelt een sterke Zon. Een zelfbewust Ik-gevoel dat zich niet willoos wegschenkt en niet in de verbintenis verdwijnt. Vooropgesteld dat we dus met een zuivere Venuskraft te maken hebben, is haar stand in Vissen er een die het Ego boven zichzelf uit doet stijgen. Medelijden, meevoelen, of invoelingsvermogen maken dat de liefde van Venus onpersoonlijk wordt (Vissen), en dat het leed van anderen in volledige overgave op zich genomen wordt. Het grote voorbeeld in onze cultuur is het Christendom geweest. Zetten we bijvoorbeeld de Era van 2000 jaar Christendom tegenover de voorafgaande periode van de oud-Egyptische cultuur (de Romeins-Griekse was een overgang), dan valt ons meteen het typisch karakter van het Christendom op: naastenliefde in onze tijd, tegenover individualiteit van de Egyptische Era. Deze laatste periode gaan we straks bekijken onder de Zon in Aries.

De Christelijke naastenliefde, tegenwoordig genoemd unconditional love, en tot uitdrukking gekomen in het Vissentijdperk, was mogelijk gemaakt omdat er een bewustzijnstransformatie in de Aries-periode aan voorafging. De dáár weer voorliggende Era stond onder Taurus, en was rijk, weelderig en materieel, de cultuur van de Babyloniërs. Allicht heeft het teken Taurus ook zijn hogere kosmische sporen nagelaten zoals liefde en overgave in geloof. Maar wat we weten van die periode is dat de materie het centrale thema was. De kunstuitingen waren pompeus en erg solide. De Christelijke Vissen-Era echter heeft de mens willen laten zien dat we er niet voor onszelf alleen zijn. Dit werd onder de Egyptische Farao's nog niet bereikt. Naastenliefde, mededogen en altruïsme is iets uit onze cultuur, en dat was inderdaad wat Jezus Christus als boodschap meebracht. De liefde die daarin bedoeld werd, was er om een eenheid en harmonie in de mensheid te brengen, via een bewustzijn van naastenliefde en opoffering. Medelijden met de gebrekkigen en de verdrukten is iets wat wij moreel gesproken vanzelfsprekend vinden, maar vóór het Christelijk tijdperk was er alleen nog maar de persoonlijke betrokkenheid. We mogen gerust zeggen dat er van de Christelijke boodschap nog maar bitter weinig is gerealiseerd, maar de impuls die gegeven werd, evenals in vorige periodes, is ontvangen en wordt verwerkt, dat staat vast. Instituten als Amnesty International e.d. waren duizend jaar geleden nog ondenkbaar.

Het Christelijk tijdperk bracht evenwel nóg een boodschap, en dat was de VERLOSSING. De verlossing van de Erfzonde zegt de kerk, maar de juiste lezing is even anders te formuleren: die erfzonde is onze natuurlijke geneigdheid naar de materiële kant van ons bestaan. Door de inwijding van de Christus via zijn kruisdood, kunnen wij als we er aan toe zijn en er open voor staan, deelachtig worden aan zijn bewustzijnsverruiming, en inzien dat dit stoffelijk bestaan slechts een middel is en geen doel. Het offer van Christus heeft ons dus inderdaad verlost van een stuk onwetendheid, en die verlossing wordt uitgedrukt door het teken Vissen. Venus in Vissen betekent verlossing door het offer van de liefde. U zult vermoedelijk er van op de hoogte zijn dat het beslist geen toeval is dat het Vissen-symbool veelvuldig in de Bijbel en ook in de Rooms Katholieke liturgie voorkomt. De wonderbaarlijke visvangst bijvoorbeeld, de Apostelen die vissers waren, de visvormige mijters der Bisschoppen en de benaming van Christus als "Ichthus" (Grieks voor Vis). Dan weer terug naar het offer.

Opoffering wil in onze tijd zeggen dat men de prioriteit van het Ego opzij zet om het doel wat men voor ogen heeft volledig te kunnen realiseren. Dus in het geval van naastenliefde: dat men zijn Ego offert om het leed van de naaste te verzachten. De liefde wordt hier dus onpersoonlijk en onvoorwaardelijk. Maar men kan dat Ego alleen opzij zetten wanneer de identiteit ervan onaangetast blijft, anders krijgt

men vormen van zelf-wegcijfering of zelfdestructie door zich geheel in de ander te verliezen. Een moeilijk geaspecteerde Venus in Vissen kan héél lastig zijn, of door anderen moeilijk begrepen worden. Venus in Vissen als verheffing is dus in wezen de mystieke verbinding met alles wat leeft, en de overgave daaraan door het offeren van het persoonlijk Ego. De Vissen-Era was het direct resultaat van de Aries-periode waarin het individuele werd opgebouwd. En met behoud van het individuele bewustzijn wordt Venus in Vissen dan ook de transcendente buiten de vorm opgaande liefde en vereniging. Begrijpelijk dat er voor ons mensen nog heel wat groei nodig is om het bovenstaande te realiseren. Maar de kiem is gelegd in de akker. Nu nog wachten op Zon en regen. Overigens kan Venus in Vissen ook als schoonheidsgevoel tot een mystieke eenheidservaring leiden, afhankelijk van de horoscoop waarin zij staat.

3. SATURNUS in VERHEFFING in LIBRA

Om de stand Saturnus in Libra goed te doorgronden, moeten we eigenlijk eerst het inwezen van Saturnus goed begrijpen en trachten dat tot één punt te herleiden, op de zelfde wijze als Saturnus dat zelf al doet: alles tot het kleinste punt terugbrengen. Kennen we de Zon als een punt van straling, zijn tegenpool Saturnus is het punt van aantrekking. De Zon is immers centrifugaal, Saturnus is centripetaal van werking. Daarom lijkt mij dat we Saturnus als krachtwerking het best omschrijven als de kracht van het zwaartepunt. In de fysica komen we hem tegen als zwaartekracht en als afkoeling. Het zwaarste van alle metalen is lood, en dat valt onder Saturnus. In de Psychologie kennen we Saturnus als de angst, het kleine Ik-je, en de drang tot zelfbehoud. Dit klinkt eigenlijk wat negatief, terwijl in de Kosmos alles is zoals het is, en ieder waardeoordeel is puur menselijk. Trouwens volgens de traditie werd Saturnus al als een boosdoener beschouwd en hoorde hij onder de zogenaamde "malefics". Het begrip Saturnus is echter universeel en zeer essentieel in de hele Schepping. Het ontstaan van het leven is te danken aan de afkoeling van de aarde, zodat leven in de zin zoals we dat nu kennen mogelijk werd gemaakt. De aardkorst waarop we lopen is te danken aan Saturnus, en het feit dat we er niet afvallen is de zwaartekracht, die immers ook van dezelfde planeet is. De stof dankt zijn cohesie en zijn vorm aan structuurpatronen, en dat is weer Saturnus. Maar ook in meer psychologische zin is Saturnus ons geweten, de Wachter aan de Poort, en tevens de boekhouder die zoals we straks zullen zien de stand van ons Karma bijhoudt. Zo kunnen we eindeloos doorgaan, want dit principe is de basis van de hele uiterlijke vormenwereld. Maar Saturnus in Libra heeft een verhoogde edele en ordende werking, zoals we straks zullen zien.

Wat is dan het grondidee van Libra? Van Libra horen we vaak zeggen dat dit het Goddelijk evenwicht in de Schepping is. Maar goed beschouwd is het méér. Het Opperwezen heeft zich in deze stoffelijke wereld kenbaar gemaakt door bij de Schepping vanuit de Eenheid naar een dualiteit te komen. Er was op zeker moment warm en koud, licht en donker, boven en onder, groei en verval. Wij weten niet beter. Dit vormde een polariteit en iedere polarisatie draagt een spanning in zich. Die spanning die wij evenwicht of balans noemen, is in wezen een patstelling tussen twee tegengestelde krachten, en in die toestand vindt er geen beweging, groei of vooruitgang meer plaats. Daarom staat het scheppend levensprincipe, de Zon, immers in val in Libra. Hiermee is niets negatiefs gezegd over Libra, alles is zoals het is, en trekt zich niets van ons menselijk waardeoordeel aan. Integendeel, de patstelling is als het ware de noodzakelijke springplank naar de verandering die Scorpio belichaamt. Zonder Libra is er geen enkele Scorpiewerking denkbaar. Libra sluit in zich de twee beginselen van Wijsheid en Liefde. Daarom is Libra ook verbonden met de innerlijke Wet. Ze vertegenwoordigt de Eenheid door tegendelen.

Laten we eens kijken naar het klassieke voorbeeld van de groei van een plant. Vanaf de ontkieming bij Aries kwam de plant tot grootste schoonheid en bloei in Libra. Naar de vorm heeft dit plantenbewustzijn zijn top bereikt, en moet als het ware even kunnen voelen dat het zo wel kan blijven. In dit verband maken we even een uitstapje naar het oude Egypte. Henri Frankfort schrijft in zijn boek "Ancient Egypt Religion" het volgende: De voorstelling van de Godin Maät geeft uitdrukking aan het Egyptisch geloof dat het Universum onveranderlijk is, en dat alle ogenschijnlijke tegenstellingen elkaar daarom in evenwicht moeten houden. Frankfort is het met dat wereldbeeld niet eens, en op de Godin Maät komen we aanstonds nog terug. Maar ondanks het vredige evenwicht van Libra moet er nog een weg afgelegd worden om tot wezenlijke verinnerlijking en geestelijke bloei te komen. Want het is Scorpio die het evenwicht verstoort en tot bevruchting aanzet. De weg naar binnen als geestelijk of psychisch proces bij de mens, is voor de plant zoveel als het zich opmaken voor een doel buiten zichzelf, het offeren van de eigen identiteit ten dienste van het voortbestaan.

Zetten we nu Saturnus in Libra dan kunnen we ons deze magnifieke combinatie het best voorstellen als de combinatie van de eenpuntigheid (Saturnus) met de balans die feitelijk uit de innerlijke Wet voortkomt. Saturnus bevordert het ware evenwicht in de allerhoogste mate omdat hij het ophangpunt van de weegschaal zelf is. Hij concretiseert zó liefde en wijsheid. Beschouwen we Saturnus ook als ons geweten dan is hij in Libra geplaatst de wachter over goed en kwaad, dus de rechtvaardige rechter die ondanks alles altijd het midden weet te houden, net als het ophangpunt van de weegschaal. De combinatie Saturnus in Libra is ook de gekristalliseerde schoonheid, en dat doet me onwillekeurig denken aan de oud-Egyptische kunst. Die getuigt sinds vele eeuwen van een emotioneel maar verrijnd innerlijk evenwicht.

Saturnus in Libra is ook het toppunt van rechtvaardigheid, en in dit verband maken we weer een reis naar het Egypte van vóór de Christelijke jaartelling. In het Oude en in het Middenrijk werd daar een belangrijke godheid vereerd die MAËT heette. Hij was de personificatie van de Waarheid en de Gerechtigheid, en de juiste ordening van het heelal. In het Egyptisch dodenboek komt het optreden van Maät voor wanneer hij bij overgang naar de andere wereld het hart van de overledene op een weegschaal weegt tegen een veer. We moeten dit begrijpen als het afwegen van een maximale toelaatbare hoeveelheid zonde, die in de plaats wordt gesteld voor "waarheid", een hoeveelheid die het hart niet te boven mag gaan. Dit is nu typisch Saturnus in Libra, en wel de planeet in zijn meest goddelijke aanzicht.

We kunnen zelfs nog verder redeneren: Zoals U wellicht weet, staat Saturnus ook als symbool voor het begrip Karma. De wet van oorzaak en gevolg. Karma is niet iets wat ons overkomt, maar een dynamisch iets in onszelf. Het opgebouwde Karma stelt de grenzen waarbinnen het handelen en scheppen van de mens van zichzelf moet plaats vinden. Karma is immers het beperkende, dat wat "tuchtigt", maar ook dat wat "bevrijdt". De Boeddhistische opvatting van "Ik zoek mijn schuilplaats in de Wet", kan de Christen wijzigen in : "Ik zoek mijn schuilplaats in de Heer." Onder alle uiteenlopende opvattingen omtrent Karma is naar mijn overtuiging de enig juiste die, welke Karma het logisch gevolg laat zijn van een oorzaak, een gestelde daad, ongeacht of die juist is of niet. En boven de ethiek, die zegt dat dit goed is en dat niet, (Libra dus) staat Saturnus welke het evenwicht verheft naar het vlak van de goddelijke Eenheid waar dat onderscheid niet bestaat, maar waar wel geoordeeld wordt naar oorzaak en gevolg. Het maken van Karma is in feite het verstoren van de kosmische balans. Want wat gebeurt er wanneer men iets doet? Het roept een reactie op waardoor de weegschaal een tegengestelde beweging wil maken. Het doel van Karma is tenslotte om ons mensen in het reine te brengen met de kosmische waarheid die onaantastbaar is. De gerechtigheid van Maät is dus eigenlijk het punt van volmaakt evenwicht, waar de tegendelen overbrugd worden, en waar Wijsheid en Liefde doen inzien dat men vrij kan komen van het maken van Karma. Ik heb het idee dat de oude Egyptenaren dit ook in hun Maät hebben neer willen leggen als ideaal beeld.

Tot slot nog dit: Mensen die in de periode van de tweede helft van 1952 tot eind 1953 geboren werden hebben allemaal Saturnus in Libra. Maar het moeilijke bij deze prachtige stand is dat Saturnus tegelijkertijd uitgaand conjunct Neptunus staat. Dat wil zeggen dat hun gevoel voor rechtschapenheid altijd gepaard gaat met de strijd om zich los te maken van medelijden, en dat ze aan het leren zijn om de grenzen op het persoonlijke vlak duidelijker te trekken voor zichzelf en de ander. Zo zien we dat de verheffing soms ook lastig kan zijn. Want in dit geval is hun gevoel van rechtvaardigheid eerder een opgave dan een gemak. Niettemin bezitten deze mensen een sterk element op hun karakterbasis.

4. ZON in VERHEFFING in ARIES

We kunnen nog even in het oude Egypte blijven bij de bespreking van de Zon in het teken Aries. Vóór de aanvang van het Vissentijdperk (dat over circa 150 jaar ten einde loopt), hebben we het Ariestijdperk gehad. Omdat de Zon in dit teken in verheffing staat zou volgens de theorie die we hier hanteren in deze Era de Zonnekracht een dominerende rol gespeeld moeten hebben. De planeet immers die de Era kenmerkt brengt een optimale uitstorting van kosmische energie teweeg, welke een stempel legt op alle ontwikkelingen in die periode. Dat heeft de Zon dan ook gedaan, zeker voor wat betreft de Europese cultuur. Het oude Egypte dat de basis was voor de latere Griekse en Romeinse cultuur (welke weer de onze voortbracht), had een staatsvorm die zó allesomvattend was dat ze het hart van de hele samenleving vormde. Onze staatsvorm is er om de samenleving te leiden, maar in het oude Egypte was alles gericht op het centrum, de Farao en zijn hofhouding. Dat kwam omdat hij geen koning was zoals wij die kennen, maar hij vertegenwoordigde feitelijk alles tegelijk. Naast hoofd van

de staat was hij hoofd van de wetenschap, de enige wetgevende macht, hoofd van de kerk, van de Kunst, en in feite eigenaar van heel het Egyptische grondgebied. In onze moderne oren klinkt dat nogal totalitair en onaangenaam, maar het krijgt pas zijn ware betekenis wanneer we een en ander tegen de achtergrond plaatsen van de wereld zoals die er 5000 jaar geleden uitzag. Overal waren kleine verspreide koninkrijkes met alleenheersers die in volslagen willekeur hun onderdanen bestuurden. In de Taurus-Era voorafgaande aan de Egyptische periode, ontstond de eerste echt georganiseerde landbouw, was alles gebaseerd op de verbondenheid met de natuur, en was bezit de enige garantie om te overleven. De mens was overgeleverd aan zichzelf, er was geen democratische overheid die hem werkelijk beschermde. De allereerste Farao Djoser, bracht daar in het jaar 3100 vóór Christus een ingrijpende verandering in. Hij was een legendarische figuur, en men suggereert dat Djoser een bovenmenselijke natuur bezat en van Goddelijke herkomst geweest zou zijn. Goed beschouwd zijn we dat allemaal, maar hij moet een uitzonderlijke wijsheid gehad hebben gepaard aan kosmisch inzicht, en hij had het vermogen zijn rijk, dat de vereniging van Neder- en Opper Egypte belichaamde, tot ongekeerde bloei te brengen. Hij had de even legendarische Hermes Tresmegistos als adviseur naast zich. Na deze Djoser ging men er vanuit dat iedere Farao een heilige was, en tegelijk werd de grondslag gelegd voor eenhoofdige leiding die alle goede menselijke kwaliteiten in zich sloot: oppermachtig wijs en liefdevol. Na enkele dynastieën ontaarde dit in een familie-opvolging, zodat op het laatst de farao slechts in naam de volmaaktste van het volk was, en het was aan hem er het beste van te maken. Maar in oorsprong was de farao het hart van de hele menselijke samenleving, terwijl deze eenheid voordien niet of nauwelijks bestond. Volgens de overlevering was Ramses II, ook wel Ramses de Grote genoemd, de meest populaire maar ook de meest stoutmoedige en van zichzelf bewuste Farao. Hij was dan ook een Aries.

Nu iets over de astrologische Zon in Aries: mensen met deze stand kennen in zichzelf en voor zichzelf óók een eenhoofdig bestuur. Ze hebben een centrum van bewustzijn dat in principe niet bereid is de macht te delen. En hier hebben we wat de vorige Era kenmerkte: "Het geleidelijk ontstaan van het zelfbeschikkingsrecht van het menselijk individu." Beter nog: het groeiend bewustzijn een onafhankelijk Ik te hebben. De Egyptische samenleving van 3000 jaar vóór Christus en later, was in vergelijking tot de periode ervoor een ware heilstaat. In één opzicht echter nog niet. De mens werd weliswaar geleerd zijn individuele rechten te ontwikkelen binnen die heilstaat, maar hij werd daarbij dan ook in zoverre op zichzelf teruggeworpen dat hij als bezit van de Farao vogelvrij was, zonder de menselijke rechten die het individu thans kent. Onder de Farao's maakte het individu zich voorgoed los uit het groepsbewustzijn, waar bijvoorbeeld in grote delen van Azië de samenleving echter nog wel op gebaseerd is. In de vroegste geschriften worden de Egyptenaren reeds "de kinderen van de Zon" genoemd. De Farao als koning kunnen we zien als het symbool voor ons Hoger zelf, en zo was de Era met de Zon in verheffing de periode in de wereldgeschiedenis van de bevrijding van het Ik. Ook de eenheid die eigen is aan de Zon, werd door de Farao gesymboliseerd. Hij was het hart van Opper- en Neder Egypte, en zonder hart is er geen leven en desintegreert de Staat.

Tot slot nog de juiste verklaring van het in verheffing staan van de Zon in Aries. De Zon wordt als stabiel Ik-centrum het minst gehinderd en komt optimaal tot zijn recht in het teken waarbij eenvoud, rechtlijnigheid en zelfbeschikking de boventoon voeren. De Zon in Libra ziet zichzelf in de ander gereflecteerd, wat óók constructieve kwaliteit bezit, maar de Zon staat hier in val omdat aan het Ik geen directe voorrang wordt gegeven. Bij de Zon in Aries is het onafhankelijk bewustzijn als van een kind dat alleen rekening met zichzelf houdt, omdat hij denkt dat hij het centrum van het Zonnestelsel is.

Interessant is nog op te merken dat bij het ons geopenbaard bestaan de Zodiak eigenlijk bij Leo begint, (kosmisch bij Aries) onder meer omdat de Zon de eerste van de reeks planeten is, staande in het midden van het zonnestelsel. Hier heeft de Zon ook al is hij van Leo afgeleid een typisch Aries-karakter, namelijk "de eerste te zijn". Wellicht is nu duidelijk geworden dat de Zon in Aries het leven zelf is, terwijl zijn tegenpool Saturnus in Libra de uitgebalanceerde vorm nodig heeft om het leven uitdrukking te geven.

5. HERMES in VERHEFFING in AQUARIUS

Nu we het toch over de Era's van de wereldgeschiedenis hebben, kunnen we ook een bespiegeling wagen met betrekking tot de toekomst van de mensheid op aarde. Na de Vissen-Era staat ons immers het Aquariustijdperk te wachten, en in dit teken staat immers de planeet Hermes in

verheffing. Er zijn inmiddels al zoveel speculaties de wereld in geholpen ten aanzien van het op handen zijnde of volgens sommigen reeds begonnen Aquariustijdperk, dat het volgens mij zinvol is eerst wat puin te ruimen. Als we concreet zijn duurt het nog ruim honderd jaar alvorens het Lentepunt in achterwaartse beweging het teken Zodiak-teken Aquarius binnengaat. Hans Cosman meende destijds aan te kunnen tonen dat het laatste ondertijdperk van Vissen, dus ook Vissen, in 1975 begon toen de wereld-oliecrisis zich aankondigde. Een ondertijdperk zou 180 jaar duren en dat betekent dat we tot het jaar 2155 moeten wachten om Aquarius te kunnen begroeten. Hoe het ook zij, we zitten er nog zeker niet in, alle kenmerken van Vissen van Vissen zijn dagelijks voelbaar. Afbraak en desintegratie zijn aan de orde van de dag. Toch is er al het een en ander waar te nemen aan nieuwe elementen. Speciaal op occult en esoterisch gebied lijkt de aanstaande Era zijn schaduwen reeds vooruit te werpen. Er is nog nooit eerder zo'n grote belangstelling geweest voor zaken als natuurgeneeswijzen, homeopathie, Acupunctuur, Yoga, I Tjing of Astrologie. Zelfs de regressietherapie die zich met vorige levens bezig houdt, ontwikkelt zich met rasse schreden. Reïncarnatie wordt zo langzaam gemeengoed. We kunnen dit gerust zien als de brokstukken van een universeel weten dat verder gaat dan de materiële grenzen van de traditionele wetenschappen. De traditionele wetenschap valt onder de werking van de Vulcanus-Jupiter-lijn. De planeet Hermes is het hoger octaaf van Jupiter, dat wil zeggen dat hij ook coördinerend werkt maar op een hoger plan, en meer kosmisch dan aards. Zoals gezegd staat Hermes in Aquarius in verheffing en is daardoor grensoverschrijdend geworden alsmede gericht op het grote geheel van de Schepping. Door het denken naar een hoger kosmisch vlak te brengen, worden we genoodzaakt het denken met de mens als uitgangspunt loslaten, en een meer decentraliserende beschouwing (Aquarius) hanteren. De goddelijke Wijsheid omvat het hele Universum (Hermes in Aquarius), en niet alleen maar het wereldje van de mens met zijn verworvenheden, een standpunt waar de huidige wetenschap nog steeds in volhardt. Want als de mens een verschijnsel niet kan verklaren zijn er gedachtenspels genoeg voorhanden waarmee aangetoond kan worden dat het verschijnsel niet bestaat. Deze contrastwerking met de spirituele denkwijze had Carl Jung al geconstateerd, en hij drukte het zó uit: "Rationalisme en bijgeloof vullen elkaar aan. Het is een psychologische regel dat de schaduw donkerder wordt naarmate het licht helderder wordt." Met andere woorden: hoe rationalistischer we worden, hoe meer de geesteswereld van het onbewuste tot leven komt. Een waarachtige zienswijze van Jung, zeker als we bedenken dat Hermes het spiegelbeeld is van Vulcanus. Hoe meer Vulcanus nadruk krijgt, des te duidelijker tekent zich ook Hermes af. En inderdaad leven wij in een sterk rationalistische en technocratische samenleving, vermoedelijk om een Hermes-impuls in ons op te wekken als voorbereiding op de nieuwe Era. In de natuur zien we hoe "Pisces" verrotting teweeg brengt om het nieuwe zaad een kans te geven.

Omdat Hermes als bode van de goden het contact tussen de geesteswereld en de materiële vormenwereld onderhoudt, zal hij in Aquarius optimaal kunnen functioneren, omdat die de beperking van Capricornus heeft overschreden, en tegelijk als vast teken toch de eenheid en middelpuntigheid in zich draagt.

Hermes komt duidelijk overeen met de Oudegyptische Osiris, die de schakel was tussen Isis en Horus, en met hen de goddelijke drie-eenheid vormde. In de katholieke Kerk komen we hem tegen als de heilige Geest.

Hermes is een Super-Es-planeet en vertoont zijn ware karakteristieke werking op bovenmenselijk niveau. Wat we van hem direct kunnen waarnemen is hetgeen wij "intuïtie" noemen. Het is eigenlijk ook zo iets als de brugfunctie tussen Geest en Materie, want intuïtie waar geen goede wetenschappelijke omschrijving van bestaat komt van ver buiten onze waarneembare grenzen. Dus ook hier werkt Aquarius grensoverschrijdend.

In de horoscoopduidingen brengen wij de lagere neerslag van Hermes vaak in verband met vrijheidsdrang. Dit is nader te verklaren uit het feit dat Hermes "beweging" symboliseert als kenmerk van leven, en beweging streeft naar bevrijding uit de stoffelijke beperking. Vrijheid is derhalve alleen op zijn plaats en zinvol wanneer ze grensoverschrijdend en decentraliserend kan zijn. (Hermes in Aquarius) Wanneer ze in staat is naar alle uithoeken van de kosmos te vliegen. Vrijheid op ons klein aards niveau is strikt genomen een illusie, en alleen voorstelbaar binnen ons denken. Hetzelfde geldt voor het paranormaal effect dat Hermes teweeg kan brengen: bilocatie.

Daarnaast heeft ook schizofrenie te maken met een negatieve Hermeskracht. Dan meent het individu vrijheid te kunnen realiseren in het aannemen van een dubbele persoonlijkheid.

Gaan we nu terug naar onze voorgenomen prognose voor de toekomst, dan zal in het Aquariustijdperk, wanneer Hermes regeert, het menselijk denken een hoger vlak bereiken. Dit zal zich uiten in het samenvallen van verschillende filosofische kaders, geneeswijzen en paranormale vormen van gewaarwording, die nu nog tot het intuïtieve weten worden gerekend, of algemener: tot het alternatieve circuit. En hier zit het Aquariusbeginsel reeds in de kiem in: "Alternatief". Naar mijn overtuiging houdt het Aquariusprincipe hier óók in dat de nieuwe wetenschap veel meer gemeenschappelijk bezit wordt, terwijl thans nog alle kennis voor een elitaire gemeenschap beschikbaar ligt. - Op dit moment zien we alleen nog maar de vooruitgeworpen schaduwen van die nieuwe tijd, maar over ruim honderd jaar is astrologie geen bijgeloof meer, maar een verantwoord weten en gemeengoed van de mensheid die op weg is naar een breder kijk op het Leven.

6. URANUS in VERHEFFING in SCORPIO

Last but not least: De verheffing van de planeet Uranus in het teken Scorpio. Met Uranus als de vernieuwer, in Scorpio de omkering. In zijn boek Psychologische Astrologie legt Ram bij Uranus sterk de nadruk op de kracht tot broederschap. Dit is juist in zoverre we de Schepping bezien vanuit de hoek van de menselijke samenleving en het individueel bewustzijn. Ram moet zich bewust beperkt hebben tot alleen dit facet van Uranus, maar er schuilt natuurlijk veel meer in. We kunnen de wezenlijke aard van Uranus beter begrijpen als we hem willen zien tegen de achtergrond van zijn spiegelbeeld Saturnus. In ons wereldbeeld is Saturnus de beperking van tijdruimte. Die beperking is zelfs zozeer in ons bewustzijn gefundeerd dat wij ons nauwelijks kunnen voorstellen dat er buiten de aarde geen tijd-ruimtetwerking bestaat. Saturnus is daar de instandhouder van. Uranus is echter de eerste die de confrontatie met Saturnus aandurft, en die de grenzen van het tastbare overschrijdt om ons naar gebieden te brengen waar een andere werkelijkheid heerst.

Wij herkennen Uranus in de fysica als de overgang van de ene aggregatietoestand van een stof naar de andere, bijvoorbeeld van water naar ijs, of van water naar damp. We kennen hem ook wanneer hij ons van het waakbewustzijn naar de slaap brengt. Maar hij is ook de kracht die werkzaam is achter overgang van dit aardse leven naar het subjectieve leven buiten de tijdruimte, en omgekeerd. Dus de dood en de geboorte. Tenslotte vertegenwoordigt Uranus ook het verschijnsel elektriciteit.

De hoofdfunctie is dus transformatie, toestandsverandering. Want de drie aggregatietoestanden van de stof komen overeen met de drie bekende bewustzijnstoestanden: waakbewustzijn, droombewustzijn en slaapbewustzijn. Uranus bewerkstelligt dus de overgang van de ene naar de andere toestand.

Met betrekking tot het gebied van dood en geboorte wil ik nog iets extra's opmerken. Wanneer Saturnus de kosmische wet van oorzaak en gevolg beheerst, dus het principe van Karma, dan staat Uranus als grensoverschrijdend beginsel voor reïncarnatie. Uranus hebben we nodig om ons bewustzijn van het ene op het andere moment in een andere ervaringswereld te zetten of anders gezegd: op een ander oefenvlak. Want dat is immers de diepere zin van de wedergeboorte, n.l. dat we afwisselend groeien op het objectieve en het subjectieve vlak. Dikwijls wordt verblijf in de subjectieve wereld gezien als een uitrusten van de turbulente gebeurtenissen op deze aarde, maar in ons onstoffelijke bestaan groeien we verder door orde op zaken te stellen en inzicht te krijgen. We hebben immers geen weerstanden meer die ons van dat inzicht afhouden. Het bijzondere van ons bewustzijn is dat het zich zowel op het objectieve als het subjectieve vlak kan manifesteren zonder aan eigenheid in te boeten. Een Uranus-transit over de geboorte-Zon in de horoscoop, welke we maar één keer per leven mee kunnen maken (als we hem meemaken), brengt het bewustzijn naar een hoger vlak van oefening op deze aarde, naar een hogere trillingsgetal. Net als bij het octaaf op de piano zonder verlies van identiteit. De "C" blijf je twee octaven hoger als "C" herkennen, maar toch is hij anders geworden.

De relatie Saturnus-Uranus respectievelijk als Karma en reïncarnatie is tevens een prachtig voorbeeld van spiegelwerking. De een roept de ander op, en ze zijn niet los van elkaar te denken. Er is reïncarnatie omdat er Karma afgelost moet worden. Om nu toch terug te gaan tot Ram's uitleg van Uranus: de broederschapsidee, kunnen we ons afvragen hoe we dat af kunnen leiden van het voorafgaande. Welnu. Als de Zon staat voor het aardse Ik-bewustzijn en Saturnus de grenzen aangeeft waarbinnen dat bewustzijn wil opereren, dan moet het

duidelijk zijn dat Uranus de grenzen van Saturnus opengooit naar collectief bewustzijn. Uranus geeft het Ik een veel wijder perspectief, een grotere actieradius, en daarbij wordt dan het bewustzijn vanuit het middelpunt uitgebreid tot aan de omtrek. Die omtrek mogen we invullen zoals we willen: de samenleving, Broederschap of nog verder: de Algemene Eenheid. Maar het Ik moet deze uitbreiding ook áánknnen. In het geval dat het Ik het middelpunt geheel dreigt te verlaten, wordt die verplaatsing gezien als excentriciteit. We vinden zo iemand vreemd want hij mist de gebruikelijke vormen van stabiliteit. Op deze wijze doorgedacht, betekent Broederschap zekere toegankelijkheid voor de bewustzijnsinhoud van anderen, en in extreme vorm kennen wij dit als TELEPATHIE. (Telepathie heeft overigens méér nodig dan alleen een sterke Uranus.) Broederschap mogen wij echter niet opvatten als collectief egoïsme, wat het tegenwoordig maar al te vaak is, ook binnen goedbedoelde spirituele gemeenschappen. Want in dat geval gaat het Ik zijn grenzen te buiten wanneer het hèm uitkomt, of wanneer het zichzelf weet te bevestigen, en dan vallen we terug in een akelige Saturnuswerking.

Nu naar de stand van Uranus in Scorpio. Dit Zodiakteken vertegenwoordigt de kosmische kwaliteit van generatie en regeneratie, en geen principe leent zich zó perfect voor omzetting van het lagere in het hogere, omdat het nietsontziend tot de kern wil gaan, alles eruit haalt om omzetting tot stand te brengen. Desnoods wordt de vorm geheel vernietigd, maar de Phoenix zal uit de as herrijzen. Scorpio streeft permanent naar de essentie van het geopenbaarde, terwijl Pisces dat reeds bereikt heeft. Scorpio verstoort de balans van Libra omdat leven beweging en verandering is. Ze doet dat niet om de verstoring zèlf, maar om het feit dat de balans op zijn kracht beproefd moet worden. Zo kunnen we begrijpen dat de planeet Uranus zijn optimale kosmische kwaliteit ontvangt in het teken Scorpio, of in het achtste huis. Want hier wordt gewerkt aan vernieuwing van de bestaande orde, koste wat kost, om een hogere ordening te bereiken die dicht bij het goddelijke ligt, de essentie van al het bestaande. Die vernieuwing werkt bevruchtend en brengt uiteindelijk in Sagittarius een nieuw idee voort.

Het is natuurlijk niet toevallig dat Uranus in zijn omloop om de Zon na 84 jaar weer op zijn oorspronkelijke plaats staat, uiteraard ook in de geboortehoroscoop. De mens is dan tevens door de zogenaamde slingerang van de individuatie heen, (ook 84 jaar!), en begint weer in sector 4 als kind, of beter uitgedrukt als een vernieuwd mens. Daarom sluit de dood die door Uranus wordt bewerkstelligt ook tegelijk weer geboorte in. Ziehier dan de grondidee van Uranus in verheffing in Scorpio: het Leven is vernieuwing, steeds geboren worden in een lange keten van regeneratie en transformatie tot het einddoel bereikt is: Het ononderbroken goddelijke bewustzijn. Ook het Pars Fortunae heeft ons dit te zeggen. Saturnus moet Uranus worden, dat wil zeggen: we spiegelen ons teveel in de identificatie met onze stoffelijke zekerheden, maar we kunnen alleen groeien wanneer we door onze beperkingen héén breken willen. Saturnus is polariteit van de Zon ons persoonlijk Ik-bewustzijn, Uranus echter het hoger octaaf! We kunnen het tenslotte ook zó formuleren: De mens is bezig door vele levens heen te leren wat het wil zeggen zijn innerlijke noumenale Licht naar de omtrek van zijn bestaansvorm uit te laten gaan. En zo kan dan ooit alles door een kosmische oceaan van Licht omgeven worden, waardoor werkelijk alles in alles leeft, en er geen af gescheidenheid en koude meer is. In die ideële situatie, die hoe dan ook eens werkelijkheid zal worden, vallen alle twaalf planeten die de verschillende uitdrukkingen van één kernidee zijn, weer samen en is de verheffing of exaltatie totaal geworden.

Bert Esser, 1 April 1995.